

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-17/13/JKA

Warszawa, dn. 9 maja 2014 r.

DECYZJA Nr RWA-4/2014

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu przeciwko Przedsiębiorstwu Komunalnemu Nadarzyn Sp. z o.o. z siedzibą w Nadarzynie, postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w toku którego zostało uprawdopodobnione, iż ww. przedsiębiorca stosuje określone w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, polegające na:

1. naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczenie w umowach o zaopatrzenie w wodę i w umowach o odprowadzanie ścieków zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych „Umowa Nr..... o zaopatrzenie w wodę” oraz „Umowa Nr.....o odprowadzanie ścieków”, wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.), ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określonych w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

2. naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczenie w umowach o zaopatrzenie w wodę i w umowach o odprowadzanie ścieków zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych „Umowa Nr..... o zaopatrzenie w wodę” oraz „Umowa Nr.....o odprowadzanie ścieków”, wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, postanowień dotyczących odpowiedzialności przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków odpowiedzialności

za wstrzymanie świadczenia usługi zaopatrzenia w wodę oraz usługi odprowadzania ścieków, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

3. stosowaniu w umowach o zaopatrzenie w wodę i w umowach o odprowadzanie ścieków zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych „Umowa Nr.....o zaopatrzenie w wodę” oraz „Umowa Nr..... o odprowadzanie ścieków”, postanowienia, które wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków w związku z § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886 z późn. zm.) zobowiązuje odbiorcę usług do uregulowania należności w terminie określonym w fakturze, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

4. stosowaniu w umowach o zaopatrzenie w wodę zawieranych z konsumentami na podstawie wzorca umownego „Umowa Nr..... o zaopatrzenie w wodę”, postanowienia, które wbrew dyspozycji § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886 z późn. zm.) dopuszcza w przypadku niesprawności wodomierza głównego ustalenie ilości pobranej wody na podstawie średniego zużycia wody w okresie 6 miesięcy, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

5. stosowaniu postanowień wzorców umów wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 2014, poz. 101), poprzez zamieszczanie we wzorcach umownych „Umowa Nr.....o zaopatrzenie w wodę” oraz „Umowa Nr..... o odprowadzanie ścieków”, postanowień o treści:

a) „Jeżeli Usługobiorca zmienił adres lub siedzibę i nie zawiadomił o tym Usługodawcy, faktury oraz inne dokumenty wysłane przez Usługodawcę poczytuje się za doręczone Usługobiorcy, Usługobiorca zobowiązany zaś jest do uregulowania wynikających z nich zobowiązań”,

b) „(...) W razie sporów, właściwym dla rozstrzygnięcia sprawy jest sąd miejscowo właściwy dla Usługodawcy”,

oraz po złożeniu w toku postępowania zobowiązania Przedsiębiorstwa Komunalnego Nadarzyn Sp. z o.o. z siedzibą w Nadarzynie do zaniechania naruszania zbiorowych interesów konsumentów, poprzez:

– wprowadzenie do treści wzorców zakwestionowanych w pkt. I.1 sentencji niniejszej decyzji postanowienia o treści:

„Usługodawca oświadcza, że prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Nadarzyn, na podstawie wydanej na czas nieoznaczony decyzji Wójta Gminy Nadarzyn z dnia 7 lutego 2013 r., zezwalającej na prowadzenie przez Usługodawcę zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz pozostałym zakresie objętym posiadanymi pozwoleniami wodno-prawnymi, zawierającej w szczególności:

1) zobowiązanie Usługodawcy do:

a) prowadzenia racjonalnej gospodarki w zakresie działalności objętej zezwoleniem, tj. dostarczania wody w sposób ciągły i niezawodny, w wymaganej ilości i odpowiednim ciśnieniu oraz odbioru ścieków w sposób ciągły i niezawodny;

b) przestrzegania regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków;

c) wprowadzania ograniczeń dostarczania wody w przypadku jej niedoboru;

2) warunki cofnięcia zezwolenia:

a) Wójt Gminy Nadarzyn cofa zezwolenie:

- na wniosek Usługodawcy;

- gdy wydano prawomocne orzeczenie zakazujące Usługodawcy wykonywania działalności objętej zezwoleniem;

- Usługodawca przestał spełniać warunki określone przepisami prawa, wymagane do wykonywania działalności określonej w zezwoleniu;

- w przypadku, gdy Usługodawca w terminie wyznaczonym przez Wójta Gminy Nadarzyn nie usunie stanu faktycznego lub prawnego niezgodnego z przepisami prawa regulującymi działalność gospodarczą objętą zezwoleniem;

b) Wójt Gminy Nadarzyn może cofnąć zezwolenie:

- gdy przepisy szczególne tak stanowią;

- gdy Usługodawca nie podjął, mimo wezwania lub zaprzestał wykonywania działalności określonej w zezwoleniu.

– wprowadzenie do treści wzorców zakwestionowanych w pkt. I.2 sentencji niniejszej decyzji postanowień o treści:

„W przypadku dostawy wody o obniżonej jakości lub ciśnieniu, tudzież niewykonania przez Usługodawcę jakichkolwiek obowiązków związanych z dostawą wody, Usługobiorcy przysługuje prawo do dochodzenia od Usługodawcy stosownych roszczeń, a zwłaszcza odszkodowania, co odbywać się będzie na zasadach ogólnych, w tym wyznaczonych treścią art. 471 k.c.” – „Umowa Nr..... o zaopatrzenie w wodę”,

„Za związaną z tym szkodę Usługobiorcy przysługuje prawo do dochodzenia od Usługodawcy stosownych roszczeń, a zwłaszcza odszkodowania, co odbywać się będzie na zasadach ogólnych, w tym wyznaczonych treścią art. 471 k.c.” – „Umowa Nr..... o odprowadzanie ścieków”;

– wprowadzenie do treści wzorców zakwestionowanych w pkt. I.3 sentencji niniejszej decyzji postanowienia o treści:

"Termin uregulowania należności nie będzie krótszy niż 14 dni od daty wysłania faktury lub dostarczenia jej w inny sposób";

– wprowadzenie do treści wzorca zakwestionowanego w pkt. I.4 sentencji niniejszej decyzji postanowienia regulującego kwestię ilości dostarczonej wody w przypadku niesprawności wodomierza głównego zgodnie z dyspozycją § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886 z późn. zm.);

– usunięcie z treści wzorców zakwestionowanych w pkt. I.5 sentencji niniejszej decyzji postanowień o treści:

a) „Jeżeli Usługobiorca zmienił adres lub siedzibę i nie zawiadomił o tym Usługodawcy, faktury oraz inne dokumenty wysłane przez Usługodawcę poczytuje się za doręczone Usługobiorcy, Usługobiorca zobowiązany zaś jest do uregulowania wynikających z nich zobowiązań”;

b) „(...) W razie sporów, właściwym dla rozstrzygnięcia sprawy jest sąd miejscowo właściwy dla Usługodawcy”;

- przedłożenie konsumentom, z którymi Przedsiębiorstwo Komunalne Nadarzyn Sp. z o.o. ma zawarte umowy o zaopatrzenie w wodę lub umowę o odprowadzanie ścieków, propozycji aneksowania umowy z uwzględnieniem zmian wskazanych powyżej w sentencji decyzji,

nakłada się na Przedsiębiorstwo Komunalne Nadarzyn Sp. z o.o. z siedzibą w Nadarzynie obowiązek wykonania tego zobowiązania w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 w związku z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na Przedsiębiorstwo Komunalne Nadarzyn Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością

z siedzibą w Nadarzynie obowiązek przekazania, w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, informacji o stopniu realizacji zobowiązania nałożonego w punkcie I. sentencji decyzji poprzez:

1. przekazanie 2 aneksów umów sporządzonych z wykorzystaniem nowo opracowanych wzorców umownych, tj. po jednym dla każdego rodzaju wzorca, tj. „Umowa Nr.....o zaopatrzenie w wodę” oraz „Umowa Nr.....o odprowadzanie ścieków”, przedstawionych konsumentom w ramach propozycji aneksowania dotychczasowych umów,
2. przekazanie informacji o liczbie konsumentów, którym przedstawiono propozycje zmiany dotychczasowych umów o zaopatrzenie w wodę oraz umów o odprowadzanie ścieków poprzez ich aneksowanie w oparciu o nowo opracowane wzorce umowne,
3. przekazanie dowodów potwierdzających przekazanie konsumentom propozycji zmiany dotychczasowych umów o zaopatrzenie w wodę oraz umów o odprowadzanie ścieków poprzez ich aneksowanie w oparciu o nowo opracowane wzorce umowne.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura UOKiK w Warszawie (dalej: Prezes Urzędu, Prezes UOKiK), na mocy postanowienia z dnia 26 listopada 2013 r., wszczął postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania przez Przedsiębiorstwo Komunalne Nadarzyn Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Nadarzynie (dalej również: Spółka) praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na:

1. naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczenie w umowach o zaopatrzenie w wodę i w umowach o odprowadzanie ścieków zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych „Umowa Nr..... o zaopatrzenie w wodę” oraz „Umowa Nr.....o odprowadzanie ścieków”, wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.), ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określonych w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
2. naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczenie w umowach o zaopatrzenie w wodę i w umowach o odprowadzanie ścieków zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych „Umowa Nr..... o zaopatrzenie w wodę” oraz „Umowa Nr.....o odprowadzanie ścieków”, wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, postanowień dotyczących odpowiedzialności przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków odpowiedzialności za wstrzymanie świadczenia usługi zaopatrzenia w wodę oraz usługi odprowadzania ścieków, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

3. stosowaniu w umowach o zaopatrzenie w wodę i w umowach o odprowadzanie ścieków zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umownych „Umowa Nr.....o zaopatrzenie w wodę” oraz „Umowa Nr.....o odprowadzanie ścieków”, postanowienia, które wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków w związku z § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia tariff, wzoru wniosku o zatwierdzenie tariff oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886 z późn. zm.) zobowiązuje odbiorcę usług do uregulowania należności za pobraną wodę w terminie określonym w fakturze, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

4. stosowaniu w umowach o zaopatrzenie w wodę zawieranych z konsumentami na podstawie wzorca umownego „Umowa Nr..... o zaopatrzenie w wodę”, postanowienia, które wbrew dyspozycji § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia tariff, wzoru wniosku o zatwierdzenie tariff oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886 z późn. zm.) dopuszcza w przypadku niesprawności wodomierza głównego ustalenie ilości pobranej wody na podstawie średniego zużycia wody w okresie 6 miesięcy, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

5. stosowaniu postanowień wzorców umów wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296), poprzez zamieszczanie we wzorcach umownych „Umowa Nr.....o zaopatrzenie w wodę” oraz „Umowa Nr.....o odprowadzanie ścieków”, postanowień o treści:

a) „Jeżeli Usługobiorca zmienił adres lub siedzibę i nie zawiadomił o tym Usługodawcy, faktury oraz inne dokumenty wysłane przez Usługodawcę poczytuje się za doręczone Usługobiorcy, Usługobiorca zobowiązany zaś jest do uregulowania wynikających z nich zobowiązań”,

b) „(...) W razie sporów, właściwym dla rozstrzygnięcia sprawy jest sąd miejscowo właściwy dla Usługodawcy”,

co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zawiadamiając o wszczęciu postępowania Prezes Urzędu pouczył Spółkę o prawie do ustosunkowania się do postawionych zarzutów oraz wezwał do przekazania niezbędnych dokumentów oraz informacji.

Odpowiadając na zawiadomienie Prezesa Urzędu o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Spółka nie odniosła się do zarzutów merytorycznych wskazując, iż zobowiązuje się do niezwłocznego zaniechania posługiwania się wzorcami umów zawierającymi zakwestionowane postanowienia oraz do podjęcia działań zmierzających do opracowania i wprowadzenia do obrotu w stosunku do obecnych i przyszłych odbiorców Spółki postanowień wzorców zgodnych z istotą i celem postanowienia o wszczęciu postępowania.

Pismem z dnia 27 stycznia 2014 r. Spółka uzupełniła swoje zobowiązanie przekazując zmienione wzorce umów oraz wskazując, iż procedura aneksowania umów powinna zakończyć się w terminie ok. 6 miesięcy.

Spółka złożyła wniosek o przyjęcie od niej zobowiązania do wyeliminowania zarzucanych praktyk oraz o wydanie decyzji w trybie art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W dniu 2 kwietnia 2014 r. Prezes Urzędu zamknął postępowanie dowodowe prowadzone w przedmiotowej sprawie. Jednocześnie poinformowano Spółkę o możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy w siedzibie Delegatury UOKiK w Warszawie. Strona nie skorzystała z przysługującego jej uprawnienia.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Spółka Przedsiębiorstwo Komunalne Nadarzyn sp. z o.o. z siedzibą w Nadarzynie jest wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 00000434750. Do przedmiotu działalności Spółki należy m.in. zaopatrzenie w wodę oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

Podstawą świadczenia usług w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków jest umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. W przypadku umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków minimalna treść stosunku umownego uregulowana została bezwzględnie wiążąco w ustawie z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm. (dalej również: Ustawa). Ustawa w Rozdziale 2 określa zasady zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Stosownie do art. 6 ust. 1 Ustawy dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawartej pomiędzy przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym a odbiorcą usług, która zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1- 6 Ustawy zawiera w szczególności postanowienia dotyczące:

- 1) ilości i jakości świadczonych usług wodociągowych lub kanalizacyjnych,
- 2) sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń,
- 3) praw i obowiązków stron umowy,
- 3a) warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych będących w posiadaniu odbiorcy usług,
- 4) procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych,
- 5) ustaleń zawartych w zezwoleniu na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków,
- 6) okresu obowiązywania umowy oraz odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków wypowiedzenia.

Dodatkowo warunki prowadzenia rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków regulują przepisy rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. nr 127, poz. 886 z późn. zm. – dalej również: Rozporządzenie).

Przy zawieraniu z konsumentami umów Spółka posługuje się wzorcami umów w rozumieniu art. 384 Kodeksu cywilnego o nazwie „Umowa Nr... o zaopatrzenie w wodę” oraz „Umowa Nr... o odprowadzanie ścieków”. Spółka stosuje ww. wzorce w obrocie konsumenckim od września 2012 r. Analiza przekazanych przez Spółkę wzorców umownych wykazała, że wzorce te:

1. nie zawierają postanowień dotyczących ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określonych w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;
2. nie zawierają postanowień dotyczących odpowiedzialności przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków odpowiedzialności za wstrzymanie świadczenia usługi odprowadzania ścieków;
3. zawierają postanowienie regulujące termin zapłaty za dostarczone usługi w terminie wskazanym w fakturze,
4. zawierają postanowienie regulujące okres, na podstawie którego ustala się średnią ilość zużycia wody w przypadku niesprawności wodomierza, o treści: „W przypadku niesprawności wodomierza głównego lub okresowym braku możliwości dokonania odczytu, ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 6 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności wodomierza (...)” (§ 11 ust. 1 wzorca „Umowy Nr.... na zaopatrzenie w wodę”),
5. zawierają postanowienie, zgodnie z którym „jeżeli Usługobiorca zmienił adres lub siedzibę i nie zawiadomił o tym Usługodawcy, faktury oraz inne dokumenty wysłane przez Usługodawcę poczytuje się za doręczone Usługobiorcy, Usługobiorca zobowiązany zaś jest do uregulowania wynikających z nich zobowiązań” oraz „(...) w razie sporów, właściwym dla rozstrzygnięcia sprawy jest sąd miejscowo właściwy dla Usługodawcy”.

Prezes Urzędu ustalił również, że w rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. zamieszczone zostały postanowienia o treści:

– „Wszelka korespondencja wysyłana jest przez Bank na wskazany przez posiadacza rachunku adres do korespondencji i uważa się ją za doręczoną po upływie 14 dni od daty jej wysłania przez Bank” – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 1 grudnia 2010 roku (sygn. akt: XVII AmC 1789/09) i wpisanego 28 lutego 2010 roku do rejestru niedozwolonych klauzul umownych prowadzonego przez Prezesa UOKiK pod numerem 2208,

– „Właściwym dla rozstrzygnięcia sporów wynikających z regulaminu świadczenia usług jest sąd powszechny właściwy dla siedziby operatora” – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 29 września 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 57/03), a następnie wpisane do rejestru pod numerem 565.

W piśmie złożonym w trakcie niniejszego postępowania Spółka złożyła zobowiązanie do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wskazanym przez Prezesa Urzędu naruszeniom. Zobowiązanie Spółki miałyby polegać na:

– wprowadzeniu do treści wzorców zakwestionowanych w pkt. I.1 sentencji niniejszej decyzji postanowienia o treści:

„Usługodawca oświadcza, że prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Nadarzyn, na podstawie wydanej na czas nieoznaczony decyzji Wójta Gminy Nadarzyn z dnia 7 lutego 2013 r., zezwalającej na prowadzenie przez Usługodawcę zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz pozostałym zakresie objętym posiadanymi pozwoleniami wodno-prawnymi, zawierającej w szczególności:

1) zobowiązanie Usługodawcy do:

a) prowadzenia racjonalnej gospodarki w zakresie działalności objętej zezwoleniem, tj. dostarczania wody w sposób ciągły i niezawodny, w wymaganej ilości i odpowiednim ciśnieniu oraz odbioru ścieków w sposób ciągły i niezawodny;

b) przestrzegania regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków;

c) wprowadzania ograniczeń dostarczania wody w przypadku jej niedoboru;

2) warunki cofnięcia zezwolenia:

a) Wójt Gminy Nadarzyn cofa zezwolenie:

- na wniosek Usługodawcy;

- gdy wydano prawomocne orzeczenie zakazujące Usługodawcy wykonywania działalności objętej zezwoleniem;

- Usługodawca przestał spełniać warunki określone przepisami prawa, wymagane do wykonywania działalności określonej w zezwoleniu;

- w przypadku, gdy Usługodawca w terminie wyznaczonym przez Wójta Gminy Nadarzyn nie usunie stanu faktycznego lub prawnego niezgodnego z przepisami prawa regulującymi działalność gospodarczą objętą zezwoleniem;

b) Wójt Gminy Nadarzyn może cofnąć zezwolenie:

- gdy przepisy szczególne tak stanowią;

- gdy Usługodawca nie podjął, mimo wezwania lub zaprzestał wykonywania działalności określonej w zezwoleniu.”

– wprowadzeniu do treści wzorców zakwestionowanych w pkt. I.2 sentencji niniejszej decyzji postanowień o treści:

„W przypadku dostawy wody o obniżonej jakości lub ciśnieniu, tudzież niewykonania przez Usługodawcę jakichkolwiek obowiązków związanych z dostawą wody, Usługobiorcy przysługuje prawo do dochodzenia od Usługodawcy stosownych roszczeń, a zwłaszcza odszkodowania, co odbywać się będzie na zasadach ogólnych, w tym wyznaczonych treścią art. 471 k.c.” – „Umowa Nr.....o zaopatrzenie w wodę”,

„Za związaną z tym szkodę Usługobiorcy przysługuje prawo do dochodzenia od Usługodawcy stosownych roszczeń, a zwłaszcza odszkodowania, co odbywać się będzie na zasadach ogólnych, w tym wyznaczonych treścią art. 471 k.c.” – „Umowa Nr.....o odprowadzanie ścieków”.

– wprowadzeniu do treści wzorców zakwestionowanych w pkt. I.3 sentencji niniejszej decyzji postanowienia o treści:

"Termin uregulowania należności nie będzie krótszy niż 14 dni od daty wystawienia faktury lub dostarczenia jej w inny sposób".

– wprowadzenie do treści wzorca zakwestionowanego w pkt. I.4 sentencji niniejszej decyzji postanowienia regulującego kwestię ilości dostarczonej wody w przypadku niesprawności wodomierza głównego zgodnie z dyspozycją § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków;

– usunięciu z treści wzorców zakwestionowanych w pkt. I.5 sentencji niniejszej decyzji postanowień o treści:

a) „Jeżeli Usługobiorca zmienił adres lub siedzibę i nie zawiadomił o tym Usługodawcy, faktury oraz inne dokumenty wysłane przez Usługodawcę poczytuje się za doręczone Usługobiorcy, Usługobiorca zobowiązany zaś jest do uregulowania wynikających z nich zobowiązań”,

b) „(...) W razie sporów, właściwym dla rozstrzygnięcia sprawy jest sąd miejscowo właściwy dla Usługodawcy”.

– złożenia propozycji aneksowania zawartych i pozostających w obrocie umów z konsumentami,

Mając powyższe na uwadze Prezes Urzędu zważył, co następuje:

I.

Interes publicznoprawny

Podstawą zastosowania przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm. dalej również: uokik) jest uprzednie stwierdzenie przez Prezesa Urzędu, iż w wyniku stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów zagrożony został interes publicznoprawny. Zgodnie z art. 1

ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ustawa ta określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Przepis ten przesądza o przynależności niniejszej ustawy do dziedziny prawa publicznego, jak również o wyłączeniu możliwości podejmowania przez Prezesa Urzędu działań w celu ochrony interesów indywidualnych czy grupowych. W toku postępowania i przy wydawaniu decyzji Prezes Urzędu jest zatem rzecznikiem interesu publicznego. Rola ta wynika nie tylko z celu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, lecz również z jednej z naczelných zasad postępowania administracyjnego, tj. zasady uwzględniania interesu społecznego i słusznego interesu obywateli, określonej w art. 7 k.p.a. Wobec powyższego, wykazanie wystąpienia zagrożenia interesu publicznoprawnego w danej sprawie stanowi podstawową przesłankę warunkującą możliwość jej rozstrzygnięcia w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W ocenie Prezesa Urzędu, niniejsza sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą klientami Przedsiębiorstwa Komunalnego Nadarzyn Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Nadarzynie. Należy przy tym zauważyć, że interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy, naruszenie zbiorowego interesu konsumentów stanowi jednocześnie naruszenie interesu publicznoprawnego. Wobec powyższego uzasadnione było podjęcie przez Prezesa Urzędu w niniejszej sprawie działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Uprawdopodobnienie stosowania praktyk, o których mowa w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i przyjęcie zobowiązania

Przepis art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, że *jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania – że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.*

W związku z powyższym, dla zastosowania art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zachodzi w przedmiotowej sprawie konieczność uprawdopodobnienia naruszenia przez Spółkę przepisu art. 24 ww. ustawy.

Zgodnie z treścią art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów *zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przez które stosownie do definicji zawartej w ust. 2 tego przepisu rozumie się godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działania przedsiębiorcy.* Jednocześnie artykuł ten zawiera przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców uważanych za naruszające zbiorowe interesy konsumentów. W otwartym katalogu zakazanych praktyk ustawodawca umieścił stosowanie postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (pkt 1), naruszenie przez przedsiębiorcę

obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2), nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (pkt 3).

Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie następujących przesłanek:

1. kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy;
2. działanie to jest bezprawne;
3. działanie to godzi w zbiorowy interes konsumentów.

Status przedsiębiorcy

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera legalną definicję przedsiębiorcy. Zgodnie z jej art. 4 pkt 1, pod pojęciem tym należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r., poz. 672 ze zm.) oraz: a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej, b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 – na potrzeby przepisów dotyczących (...) praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.¹ Natomiast w myśl art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, przedsiębiorcą w jej rozumieniu jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

Właściwą dla przedsiębiorcy działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły (art. 2 ww. ustawy).

Przedsiębiorstwo Komunalne Nadarzyn Sp. z o.o. z siedzibą w Nadarzynie jest spółką prawa handlowego wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego pod nr 0000434750, prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą. Nie ulega zatem wątpliwości, iż Spółka posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powoływanego powyżej art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Oznacza to, że przy wykonywaniu działalności gospodarczej Spółka podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów. Tym samym jej działania mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

¹ Trzeci człon definicji przedsiębiorcy zawartej w art. 4 pkt 1 [lit. c] uokik znajduje zastosowanie wyłącznie w postępowaniach w sprawach koncentracji.

Uprawdopodobnienie bezprawności działania

Zarzut 1: naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 2 uokik w zw. z art. 6 ust. 3 pkt 5 Ustawy

Analiza postanowień wzorca umownego doprowadziła do postawienia Spółce zarzutu bezprawnego naruszania zbiorowych interesów konsumentów polegającego na naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczanie w umowach o zaopatrzenie w wodę i w umowach o odprowadzanie ścieków zawieranych z konsumentami na podstawie wzorca umownego „Umowa Nr.....o zaopatrzenie w wodę” oraz „Umowa Nr.....o odprowadzanie ścieków”, wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 5 Ustawy, postanowień informujących konsumenta o ustaleniach zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

Art. 6 ust. 3 pkt 5 wymaga, aby umowa zawierała te informacje, które są przedmiotem ustaleń zawartych w zezwoleniu, o którym mowa w art. 18 Ustawy. Art. 18 Ustawy określa jako obligatoryjne postanowienia zezwolenia w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków następujące kwestie:

- 1) oznaczenie przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego, jego siedzibę i adres,
- 2) datę podjęcia działalności,
- 3) przedmiot i obszar działalności,
- 4) wymagania w zakresie jakości usług wodociągowo – kanalizacyjnych,
- 5) warunki, zakres i tryb kontroli realizacji zezwolenia i przestrzegania regulaminu, o którym mowa w art. 19 ust. 1,
- 6) warunki wprowadzania ograniczeń dostarczania wody w przypadku wystąpienia jej niedoboru,
- 7) zobowiązanie do prowadzenia przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne racjonalnej gospodarki w zakresie działalności objętej zezwoleniem,
- 8) warunki cofnięcia zezwolenia,
- 9) warunki dotyczące okoliczności, w których zezwolenie może być cofnięte bez odszkodowania.

Spośród wymienionych ustaleń, które zawarte są w zezwoleniu, zakwestionowane wzorce czynią przedmiotem swej regulacji zaledwie niektóre dane określone w pkt. 1, tj. oznaczenie i siedzibę przedsiębiorstwa. Pozostałe kwestie zostały we wzorcach pominięte, a należy uznać je za istotne z punktu widzenia wyczerpującego uregulowania treści stosunku umownego w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, skoro wymóg taki stał się przedmiotem nakazu ustawowego.

W związku z powyższym niedopełnienie obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 6 ust. 3 pkt 5 Ustawy poprzez niezamieszczenie we wzorcach informacji dotyczących ustaleń zawartych w zezwoleniu wskazuje na zasadność zarzutu bezprawności. Z tego powodu należy uznać za uprawdopodobnione bezprawne działanie Spółki.

Zarzut 2: naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 2 uokik w zw. z art. 6 ust. 3 pkt 6 Ustawy

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 6 Ustawy umowa powinna zawierać postanowienia dotyczące okresu jej obowiązywania oraz odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy. We wzorcach, którymi posługuje się Spółka pominięte zostały całkowicie kwestie ewentualnej odpowiedzialności Spółki w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania przez nią zobowiązań umownych.

Z punktu widzenia konsumenta istotną jest możliwość odbierania wody i odprowadzania ścieków w sposób ciągły. Za te usługi konsument zobowiązany jest uiszczać opłaty w ustalonej wysokości i na warunkach sformułowanych w umowie. Niewykonanie lub nienależyte wykonanie przez Spółkę ciężących na niej z mocy umowy obowiązków skutkuje odpowiedzialnością Spółki jako dostawcy wobec odbiorców usług.

Powyższe okoliczności, w świetle ustawowego nakazu uregulowania w umowie odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, stanowią naruszenie przez Spółkę art. 6 ust. 3 pkt 6 Ustawy. Z tego powodu należy uznać za uprawdopodobnione bezprawne działanie Spółki.

Zarzut 3: naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 uokik w zw. z art. 6 ust. 3 pkt 2 Ustawy i § 17 ust. 1 Rozporządzenia

Zastrzeżenia Prezesa UOKiK z punktu widzenia zgodności z prawem wzbudziły również zawarte w analizowanych umownych „Umowa Nr... o zaopatrzenie w wodę” oraz „Umowa Nr..... o odprowadzanie ścieków” postanowienia o treści:

„Usługobiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę za okresy miesięczne w terminie 14 dni od dnia wystawienia faktury (...)” (§ 10 ust. 1 wzorca „Umowa Nr... o zaopatrzenie w wodę”),

„Usługobiorca dokonuje zapłaty za odprowadzone ścieki za okresy miesięczne w terminie 14 dni od dnia wystawienia faktury (...)” (§ 11 ust. 1 wzorca „Umowa Nr... o zaopatrzenie w wodę”),

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 2 Ustawy umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków powinna zawierać postanowienia dotyczące sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń. Szczególną regulację w tym zakresie zawiera natomiast § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (według którego „odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę lub odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej wysłania lub dostarczenia w inny sposób”).

W przedmiotowej sprawie Spółka wskazując, że usługobiorca dokonuje zapłaty w terminie określonym w fakturze, pominęła istotną część postanowienia § 17 ust. 1 Rozporządzenia, która stanowi o sposobie ustalania początkowego biegu terminu. Nieokreślenie w stosowanych wzorcach wymogów w zakresie terminu płatności przewidzianych przepisami prawa działa na niekorzyść konsumenta. Rozwiązanie przyjęte przez Spółkę dopuszcza bowiem możliwość, w której roszczenie wobec odbiorcy usług stanie się wymagalne, zanim konsument będzie miał możliwość zapoznania się z wystawionym za

wykonane usługi rachunkiem. Może bowiem zaistnieć sytuacja, że wystawiony rachunek w krańcowym przypadku nie zostanie wysłany lub dostarczony odbiorcy przed upływem określonego w nim terminu na zapłatę. W takiej sytuacji - zgodnie z rozwiązaniem przyjętym przez Spółkę - usługobiorca popada w zwłokę i naraża się z tego tytułu na odpowiedzialność cywilnoprawną bez świadomości zaistnienia takiej sytuacji.

Taka koncepcja jest - zdaniem Prezesa Urzędu - błędna i stoi w sprzeczności z regulacją wynikającą z Ustawy oraz Rozporządzenia w zakresie prawidłowego określania sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń. Z tego powodu należy uznać za uprawdopodobnione bezprawne działanie Spółki.

Zarzut 4: naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 uokik w zw. z § 18 ust. 1 Rozporządzenia taryfowego

Kolejny zarzut postawiony Spółce odnosi się do stosowania w umowach o zaopatrzenie w wodę zawieranych z konsumentami na podstawie wzorca umownego „Umowa Nr..... o zaopatrzenie w wodę”, postanowienia, które w sposób sprzeczny z Rozporządzeniem reguluje kwestię ustalenia ilości zużytej wody w razie niesprawności wodomierza. W kwestionowanym postanowieniu § 11 ust. 1 wzorca „Umowy Nr..... o zaopatrzenie w wodę” przyjęto, że „w przypadku niesprawności wodomierza głównego lub okresowym braku możliwości dokonania odczytu ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 6 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności wodomierza (...).” Tymczasem zgodnie z § 18 ust. 1 Rozporządzenia „*w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego działania wodomierza głównego ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 3 miesięcy przed stwierdzeniem działania niesprawności wodomierza, a gdy nie jest to możliwe – na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody w roku ubiegłym i liczby miesięcy nieprawidłowego działania wodomierza*”.

W przedmiotowej sprawie istnieje sprzeczność między zastosowanym przez Spółkę rozwiązaniem umownym, a tym, które wynika z Rozporządzenia. Sprzeczność ta działa na niekorzyść konsumenta, ponieważ dopuszcza dwukrotnie dłuższy niż przewidziany przez ustawodawcę okres, który jest uwzględniany przy wyliczaniu średniego zużycia wody w przypadku awarii wodomierza. Z tego powodu należy uznać za uprawdopodobnione bezprawne działanie Spółki.

Zarzut 5: naruszenie 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 uokik

Prezes Urzędu postawił Spółce również zarzut stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na stosowaniu postanowienia wzorców umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Należy wskazać, iż posługiwanie się postanowieniem, które zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, po uznaniu go przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: SOKiK) za niedozwolone, jest prawnie zakazane. Art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza

prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej powstaje w chwili wpisania treści postanowienia wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Wpis klauzuli do wskazanego powyżej rejestru oznacza, że jej stosowanie w jakimkolwiek wzorcu umownym jest zakazane. W tym miejscu należy podkreślić, iż dla uznania, iż klauzula wpisana do rejestru i klauzula z nią porównywana są tożsame w treści nie jest konieczna dokładna literalna identyczność tych postanowień. Rozbieżność użytych wyrażen, zmiana szyku zdania czy zastosowanie synonimów nie eliminuje bowiem abuzywnego charakteru ocenianego postanowienia. W wyroku z dnia 25 maja 2005 r. (sygn. akt VII Ama 46/04) SOKiK stwierdził, iż dla uznania, iż określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych wystarczy stwierdzenie, iż mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. Sąd ten podniósł, iż *„nie jest konieczna literalna zgodność porównywalnych klauzul. Głównym czynnikiem przesądzającym powinien być, zdaniem Sądu, zamiar, cel jakiemu ma służyć kwestionowana klauzula. Jeśli jest on zgodny z celem utworzenia klauzuli uznanej za niedozwoloną, można uznać, iż obie są tożsame”*.

We wzorcach umownych „Umowa Nr... o zaopatrzenie w wodę” oraz „Umowa Nr.....o odprowadzanie ścieków” znajduje się postanowienie o treści:

„Jeżeli Usługobiorca zmienił adres lub siedzibę i nie zawiadomił o tym Usługodawcy, faktury oraz inne dokumenty wysłane przez Usługodawcę poczytuje się za doręczone Usługobiorcy, Usługobiorca zobowiązany zaś jest do uregulowania wynikających z nich zobowiązań” (§ 16 ust. 2 wzorca „Umowy Nr..... o zaopatrzenie w wodę” oraz § 17 ust. 2 wzorca „Umowy Nr..... o odprowadzanie ścieków”).

Zdaniem Prezesa Urzędu, postanowienie to jest zbieżne z treścią postanowienia uznanego za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 1 grudnia 2010 roku (sygn. akt: XVII AmC 1789/09) i wpisanego 28 lutego 2010 roku do rejestru niedozwolonych klauzul umownych prowadzonego przez Prezesa UOKiK pod numerem 2208:

„Wszelka korespondencja wysyłana jest przez Bank na wskazany przez posiadacza rachunku adres do korespondencji i uważa się ją za doręczoną po upływie 14 dni od daty jej wysłania przez Bank”.

W uzasadnieniu do przywołanego powyżej wyroku SOKiK wskazał na treść art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz. U. z 1964 r., Nr 16, poz. 93 z późn. zm., dalej: k.c.), stosownie do którego oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. W ocenie SOKiK istotne jest więc zapewnienie adresatowi przesyłki możliwości zapoznania się z treścią oświadczenia, tymczasem zakwestionowana klauzula takiej możliwości konsumenta może pozbawić, bowiem skutek doręczenia jest przewidziany w każdej sytuacji wysłania przesyłki. Dodatkowo Sąd w uzasadnieniu do omawianego wyroku podniósł, iż kwestionowane postanowienie zastrzeżone zostało jedynie na rzecz przedsiębiorcy, z wykluczeniem jego klientów. Oznacza to, że przedsiębiorca może dowolnie zmienić adres, bez ryzyka, że korespondencja jego klientów wysłana na poprzedni adres będzie skutecznie doręczona, a więc została zakłócona zasada równouprawnienia stron umowy – na korzyść kontrahenta konsumenta.

We wzorcach umownych „Umowa Nr... o zaopatrzenie w wodę” oraz „Umowa Nr.....o odprowadzanie ścieków” znajduje się również postanowienie o treści:

„(...) W razie sporów, właściwym dla rozstrzygnięcia sprawy jest sąd miejscowo właściwy dla Usługodawcy” (§ 19 wzorca „Umowy Nr..... o zaopatrzenie w wodę” oraz § 20 ust. 2 wzorca „Umowy Nr..... o odprowadzanie ścieków”).

Zdaniem Prezesa Urzędu, treść tego postanowienia może być tożsama z treścią znajdującego się w rejestrze postanowienia nr 565 o treści: „Właściwym dla rozstrzygnięcia sporów wynikających z regulaminu świadczenia usług jest sąd powszechny właściwy dla siedziby operatora”, które zostało wpisane do tego rejestru na mocy wyroku SOKiK z dnia 29 września 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 57/03). Również postanowienie umowne o treści: „Wszelkie spory rozstrzygać będzie Sąd dla M. Katowic” SOKiK uznał za niedozwolone wyrokiem z dnia 12 stycznia 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 13/04). Postanowienie to figuruje w rejestrze pod numerem 397.

W wyroku z dnia 12 stycznia 2005 r. SOKiK uznał, że skoro przepis art. 385³ pkt 23 k.c. uznaje narzucenie rozpoznania sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy, to narzucenie we wzorcu umownym jako sądu wyłącznie właściwego sądu siedziby pozwanego jest klauzulą abuzywną.

Powyższe argumenty pozwalają na uznanie, że opisane powyżej postanowienia są ze sobą zbieżne, co czyni również uprawdopodobnionym zarzut bezprawności działania Spółki.

Uprawdopodobnienie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

W okolicznościach przedmiotowej sprawy uprawdopodobniono, że analizowane zachowania Spółki są bezprawne. W celu uprawdopodobnienia stosowania przez Przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, konieczne jest w dalszej kolejności wykazanie, że zachowania te mogą godzić w interesy konsumentów jako zbiorowości.

Zbiorowy interes konsumentów oznacza interes dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku – konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy. Do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów konieczne jest, by działanie przedsiębiorcy zostało skierowane nie do konkretnego adresata, lecz do adresata, którego nie da się z góry oznaczyć indywidualnie. Wobec tego działanie to jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa w odniesieniu do każdego z konsumentów (a nie jedynie wobec określonego konsumenta) i zagraża ono, przynajmniej potencjalnie, interesom każdego z członków zbiorowości konsumentów.

W ocenie Prezesa Urzędu, działania Spółki opisane w sentencji decyzji mogą naruszać interes konsumentów. Działania te polegają bowiem na wykorzystywaniu w obrocie postanowień sprzecznych z przepisami prawa, bądź takich, które zostały prawomocnie uznane przez sąd za sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy konsumentów.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem praw licznej grupy konsumentów – wszystkich konsumentów będących klientami Spółki, jak i potencjalnych zainteresowanych, którzy mogą zawrzeć z nią umowę. Działania te są zatem skierowane do z góry nieograniczonej i nieokreślonej liczby konsumentów. Oferta handlowa Spółki ma charakter ogólnie dostępny, kierowana jest bowiem do wszystkich potencjalnych klientów. Tym samym kwestionowane przez Prezesa Urzędu działania Spółki mogą naruszać interes nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować. Oczywistym jest zatem, że bezprawne zachowanie Spółki nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy czy indywidualny, ani też grupy takich osób, lecz narusza ono uprawnienia szerokiego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.

Powyższe wskazuje na prawdopodobieństwo naruszenia w przedmiotowej sprawie zbiorowego interesu konsumentów, przez który należy rozumieć prawo wszystkich konsumentów do ukształtowania umowy zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego i bez narzucania postanowień wpisanych do rejestru.

Treść zobowiązania

Stosownie do przepisu art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli przedsiębiorca, któremu są zarzucane naruszenia przepisu art. 24 ww. ustawy, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia ww. naruszeniom, Prezes Urzędu – po uprawdopodobnieniu w toku postępowania, iż przedsiębiorca stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów – może, w drodze decyzji, nałożyć na przedsiębiorcę obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Odpowiadając na zarzuty zawarte w postanowieniu o wszczęciu postępowania Spółka złożyła zobowiązanie do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wskazanym przez Prezesa Urzędu naruszeniom.

Zgodnie z treścią złożonego zobowiązania jego wykonanie polegałoby na:

– wprowadzeniu do treści wzorców zakwestionowanych w pkt. I.1 sentencji niniejszej decyzji postanowienia o treści:

„Usługodawca oświadcza, że prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Nadarzyn, na podstawie wydanej na czas nieoznaczony decyzji Wójta Gminy Nadarzyn z dnia 7 lutego 2013 r., zezwalającej na prowadzenie przez Usługodawcę zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz pozostałym zakresie objętym posiadanymi pozwoleniami wodno-prawnymi, zawierającej w szczególności:

1) zobowiązanie Usługodawcy do:

- a) prowadzenia racjonalnej gospodarki w zakresie działalności objętej zezwoleniem, tj. dostarczania wody w sposób ciągły i niezawodny, w wymaganej ilości i odpowiednim ciśnieniu oraz odbioru ścieków w sposób ciągły i niezawodny;
- b) przestrzegania regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków,
- c) wprowadzania ograniczeń dostarczania wody w przypadku jej niedoboru

2) warunki cofnięcia zezwolenia:

a) Wójt Gminy Nadarzyn cofa zezwolenie:

- na wniosek Usługodawcy;
- gdy wydano prawomocne orzeczenie zakazujące Usługodawcy wykonywania działalności objętej zezwoleniem;
- Usługodawca przestał spełniać warunki określone przepisami prawa, wymagane do wykonywania działalności określonej w zezwoleniu;
- w przypadku, gdy Usługodawca w terminie wyznaczonym przez Wójta Gminy Nadarzyn nie usunie stanu faktycznego lub prawnego niezgodnego z przepisami prawa regulującymi działalność gospodarczą objętą zezwoleniem;

b) Wójt Gminy Nadarzyn może cofnąć zezwolenie:

- gdy przepisy szczególne tak stanowią;
- gdy Usługodawca nie podjął, mimo wezwania lub zaprzestał wykonywania działalności określonej w zezwoleniu.”

– wprowadzeniu do treści wzorców zakwestionowanych w pkt. I.2 sentencji niniejszej decyzji postanowień o treści:

„W przypadku dostawy wody o obniżonej jakości lub ciśnieniu, tudzież niewykonania przez Usługodawcę jakichkolwiek obowiązków związanych z dostawą wody, Usługobiorcy przysługuje prawo do dochodzenia od Usługodawcy stosownych roszczeń, a zwłaszcza odszkodowania, co odbywać się będzie na zasadach ogólnych, w tym wyznaczonych treścią art. 471 k.c.” – „Umowa Nr.....o zaopatrzenie w wodę”,

„Za związaną z tym szkodę Usługobiorcy przysługuje prawo do dochodzenia od Usługodawcy stosownych roszczeń, a zwłaszcza odszkodowania, co odbywać się będzie na zasadach ogólnych, w tym wyznaczonych treścią art. 471 k.c.” – „Umowa Nr.....o odprowadzanie ścieków”,

– wprowadzeniu do treści wzorców zakwestionowanych w pkt. I.3 sentencji niniejszej decyzji postanowienia o treści:

"Termin uregulowania należności nie będzie krótszy niż 14 dni od daty wysłania faktury lub dostarczenia jej w inny sposób".

– wprowadzeniu do treści wzorca zakwestionowanego w pkt. I.4 sentencji niniejszej decyzji postanowienia o treści zgodnej z § 18 ust. 1 Rozporządzenia.

– usunięciu z treści wzorców zakwestionowanych w pkt. I.5 sentencji niniejszej decyzji postanowień o treści:

a) „Jeżeli Usługobiorca zmienił adres lub siedzibę i nie zawiadomił o tym Usługodawcy, faktury oraz inne dokumenty wysłane przez Usługodawcę poczytuje się za doręczone Usługobiorcy, Usługobiorca zobowiązany zaś jest do uregulowania wynikających z nich zobowiązań”,

b) „(...) W razie sporów, właściwym dla rozstrzygnięcia sprawy jest sąd miejscowo właściwy dla Usługodawcy”.

- złożeniu propozycji aneksowania umów zawartych uprzednio z konsumentami.

Zdaniem Prezesa Urzędu tak zmodyfikowane postanowienia umowne mogą zostać wprowadzone do obrotu konsumenckiego. Również sposób wyeliminowania kwestionowanych klauzul, z uwagi na charakter wykonywanej usługi, nie budzi wątpliwości Prezesa Urzędu.

Należy uznać, że nałożone na Spółkę zobowiązanie jest równoznaczne z podjęciem działań zmierzających do zapobieżenia uprawdopodobnionym w toku niniejszego postępowania naruszeniom art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Z uwagi na powyższe, zaistniała możliwość skorzystania z instrumentu prawnego przewidzianego art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Ze względu na charakter uprawdopodobnionych naruszeń, okoliczność, iż Spółka przejawiała inicjatywę mającą na celu eliminację działań powodujących naruszenie prawa, celowa i uzasadniona jest akceptacja jej propozycji.

W pkt. I sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył na Spółkę obowiązek wykonania przyjętego zobowiązania określając zgodnie z art. 28 ust. 2 uokik termin 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji na wykonanie zobowiązania wskazanego w pkt. I sentencji decyzji. Zdaniem Prezesa Urzędu, jest to termin wystarczający do skutecznego wykonania wszystkich niezbędnych w tym celu czynności. Dodatkowo określony przez Prezesa Urzędu termin zgodny jest z wnioskiem Spółki.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w punkcie I sentencji decyzji

II. Obowiązek sprawozdawczy

Stosownie do art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów „w decyzji (...) Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań”.

Zgodnie z powołanym przepisem Spółka została zobowiązana do przekazania, w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, informacji o stopniu realizacji zobowiązania nałożonego w punkcie I sentencji decyzji poprzez:

1. przekazanie 2 aneksów umów sporządzonych z wykorzystaniem nowo opracowanych wzorców umownych, tj. po jednym dla każdego rodzaju wzorca, tj. „Umowa Nr.....o zaopatrzenie w wodę” oraz „Umowa Nr.....o odprowadzanie ścieków”, przedstawionych konsumentom w ramach propozycji aneksowania dotychczasowych umów,

2. przekazanie informacji o liczbie konsumentów, którym przedstawiono propozycje zmiany dotychczasowych umów o zaopatrzenie w wodę oraz umów o odprowadzanie ścieków poprzez ich aneksowanie w oparciu o nowo opracowane wzorce umowne,
3. przekazanie dowodów potwierdzających przekazanie konsumentom propozycji zmiany dotychczasowych umów o zaopatrzenie w wodę oraz umów o odprowadzanie ścieków poprzez ich aneksowanie w oparciu o nowo opracowane wzorce umowne.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w punkcie II sentencji decyzji

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury w Warszawie.

Otrzymuje:

Przedsiębiorstwo Komunalne Nadarzyn Sp. z o.o.
ul. Graniczna 4
05-830 Nadarzyn